

BURMISTRZ (143) *sb m*

burmistrz (98), **bormistrz** (28), **burgmistrz** (15), **borgmistrz** (2); burmistrz *Murm* (2), *Mymer*¹, *BartBydg* (2), *BielŻyw*, *GroicPorz* (4), *RejWiz*, *UstPraw* (2), *RejZwierz* (3), *BielKron* (3), *Mącz* (14), *RejAp* (2), *RejPosRozpr*, *HistLan* (3), *RejZwierz* (11), *WujJud*, *SkarJedn*, *ReszPrz* (2), *PaprUp* (2), *ActReg*, *GostGosp*, *SarnStat* (26), *GrabPospR*, *VotSzl*, *SkarKazSej*, *KlonWor* (8); bormistrz *BierEz* (4), *ConPiotr*, *LibMal* (4), *HistAl*, *KwiatWych* (3), *Calep* (5); burgmistrz *ForCnR* (11); burmistrz : bormistrz *ZapWar* (1 : 2), *ZapKościar* (2 : 7); burgmistrz : borgmistrz *OrzQuin* (4 : 1); bormistrz : borgmistrz *StryjKron* (1 : 1).

-mistrz (141), -miszcz (2); -mistrz : -miszcz *ZapKościar* (8 : 1), *Calep* (4 : 1).

o jasne.

sg *N* burmistrz (53). $\diamond$ *G* burmistrza (22). $\diamond$ *D* burmistrzowi (7). $\diamond$ *A* burmistrza (16). $\diamond$ *I* burmistrem (26); -em (3) *ForCnR*, *SarnStat* (2), -(e)m (1) *ConPiotr*, -(e)m (22). $\diamond$ *V* burmistru (6). $\diamond$ *pl N* burmistrzowie (7) *BielŻyw*, *SarnStat* (5), *VotSzl*, burmistrze (1) *ActReg*. $\diamond$ *D* burmistrzóm (4); -óm : om *SarnStat* (3 : 1). *A* burmistrze (1).

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVI* (jeden z tych samych przykładów) i *XVIII w.*

1. Najwyższy urzędnik miejski sprawujący władzę administracyjną, policyjną, sądową; magister civium, maior magistratus, rector urbis *Cn* [*burgimagister Łac śr*] (112) : *BierEz* D3 [3 r.], D3v; przifzlifmy tedi do miafta ku panu Burgmiftrzowi Dozwole *ForCnR* E, A2, Bv [3 r.], B2, B2v [2 r.], B3, C4v, E2v; *LibMal* 1546/118v, 1551/161v; *GroicPorz* b4, iv [2 r.]; *UstPraw* Gv; *RejZwierz* aav, 102; by nie było w Mieście Kátá/ muftałby łam Burgmiftrz wieść złodzieiá *OrzQuin* X3, X2v [2 r.], X3; Witayciefz Pánie Burmiftrzu/ Ná Ratufzu łlawny miftrzu *RejZwierz* 234, B3v, 39 [2 r.], 76v, 148v, 234 [2 r.], 237, 268v; *RejPosRozpr* c3v; Gdżę przytym łzapyfzyę [...] bely Iako vczywy brofk: Kvrk bormyftrz stary: y tenfzyę vczywy Pyotr pęwk sbrufzu: y syny swoyemy *ZapKościar* 59, 27v, 29v; *ReszPrz* 42, 43; *ActReg* 17; *GostGosp* 144; Burmiftrz [...] przefłępniká onęgo/ winą czfłernaścía grzywien kárác ma. *SarnStat* 270; A gdjeby Burmiftrz łpráwiedliwofci nie vczynił/ tedy o to ma mieć forum przed Woiewodą y Stároftą *SarnStat* 272, 219, 236, 271 [3 r.], 320, 972 (16); *GrabPospR* M2v; iáko Burmiftrzowie/ ktore co rok we wfzytkich miefłciech wybieráią *VotSzl* D3v; Burmiftrz Dekret feruie/ łtrony łię včífzą [...] A w tym wnidzie podwodnik: Burmiftrzu day koni Ná podwodę *KlonWor* 14, 14 [3 r.], 15 [3 r.].

W połączeniu z przymiotnikiem od nazwy miejscowej lub z nazwą miejscową w *G* sg i *L* sg (12): theda ym bormyftrz zlanzberku lode mowyll aby na polfłkym Glyeyczye łzyą nyewazil do polfłky vkazowacz *LibMal* 1547/135; łluzila łnya v Thomałza bormyftrza na Szrodzce *LibMal* 1546/120; Stal się rozdział między pozostałemi dziećmi niekiedy Sliachetnego Grzegorza Niefłolowskiego Burmiftrza Kofćierłkiego *ZapKościar* 6v, 1, 5v, 28, 62v, 74v; *StryjKron* 722; *PaprUp* G4, 14; *SarnStat* 363.

Zwrot: »przed burmistrem stanąć, czynić prawem« [*szyk zmienny*] (2): *RejAp* 150; áby [...] káždému łzłáchćicowi czynić práwem było wolno przed Burmiftrzem. *SarnStat* 272.

Zestawienie: »burmistrz miast(eczk)a, miescki, miejsca; miast(eczk)a burmistrz« (5 : 2): *OrzQuin* K2; y miał y miáfłteczek Burmiftrzóm y Ráycóm rołkázuiemy *SarnStat* 275, 25, 268, 270, 271, 1229.

Szeregi: »burmistrz albo (i) rajca, z rajcą, radą; rajca albo burmistrz, z burmistrzem« (15 : 2): przetho myly panye bormystrzv y myly panowye raycze pokornye proszyemy wasch *ZapWar* 1555 nr 2413, [1546] nr 2646, 1535 nr 2413; *ConPiotr* 1544/31; *GroicPorz* b3v; *RejWiz* 102; *UstPraw* F4v; *RejZwierz* 102; *BielKron* 418v [3 r.]; To gdy tám Burmistrz z Rádą pilniey rozważáli/ Po długich íwych namowach ten dekret wydáli *HistLan* F2v, E; Złoto wnet zbłaźni burmiftrzá y ráycę/ Złoto wczyni złodzieiá y zdraycę. *RejZwierc* 227; *WujJud* 146; *SarnStat* 504, 1229.

»wojt albo (i, ani) burmistrz; burmistrz i wojt; burmistrz z wojtem« (3 : 2): *RejAp* 124; *HistLan* E3; *SkarJedn* 298; A Komornik téz nie v kogo innégo Podwody vpominác fie ma/ iedno v Wóytá álbo v Burmiftrzá. *SarnStat* 973; *SkarKazSej* 700b.

2. *Wysoki urzędnik; dostojnik w starożytności; konsul rzymski; consul Murm, Mymer¹, BartBydg, Mącz, Calep, Cn; magistratus, maior magistratus, proconsul Mącz, Cn; primarius (maior, ordinarius) consul, legum praeses, princeps senatus rectorque civitatis Cn (31) : Murm 176 [2 r.]; Mymer¹ 10v; consul, qui reipublicae consulit, burmistrz, raycza BartBydg 34b, 34b; A oni [mężowie macedońscy] odpowiedzieli iednostaynym głófem/ áby [Aleksander] im wybrał [na swojego następcę] Perdikę bormiftrzá ich. *HistAl* N3; *BielŻyw* 63; Annibal [...] Oyca íwego będączego na ten czas Bormiftrzem/ y naiwyższym hetmanem [...] obronił *KwiatKsiąż* N, N; Consul, Ráycá/ Rádny Pan. Proconsul, Burmiftrz/ Náwyższy ráycá álbo íprawcá w którym mieýście álbo ziemi. *Mącz* 63d; Magistratus, Ieden z rády/ Woyewodá/ Burmiftrz *Mącz* 204b; Secundo consul, Wtóry kroć burmiftrzem. *Mącz* 378b, 63d, 204b [2 r.], 434d, 444a, 463d (14); Consularis - Ten ktori beł bormiftrzem, ítari bormiftrz. *Calep* 247a; Falcis - Ocziepka. Choinka z rozg do fie kieri [!] przywiazaná którą vrzimiąn przed bormiftrzem nołzono. *Calep* 409a, 247a [3 r.].*

Zestawienie: »burmistrz rzymski; rzymski burmistrz« (2 : 1): *KwiatKsiąż* O; A Celfarz Iulius opánowawłzy Rzym pułty/ íam fie przez Miecz [...] Borgmiftrzem Rzymfkim wczynił *StryjKron* 66; *KlonWor ded* **3v.

Synonimy: **1.** *rajca, sprawca; 2.* *konsul, »radny pan«, rajca, sprawca.*